

Z Á Z N A M

Vybraná kritéria pro sledování a psychodidaktickou analýzu vyučovací jednotky

Experimentální dokument

ověřovaný v a.r. 2011/12 z hlediska vhodnosti obsahu, struktury a způsobu použití v předmětu Analyticko-didaktické praktikum a v pedagogické praxi studujících učitelství PřF MU v Brně.

Zpracoval PhDr. Jaromír Hališka

Učitel ADP nebo vedoucí pedagogické praxe (či jiný pověřený pedagogický pracovník) zadá postupně při náslechu v jednotlivých vyučovacích jednotkách studentům a studentkám sledovat některé, záměrně vytypované jevy (viz čísla 1 až 80), která si může studující dopředu označit v záznamu např. symbolem * (viz vzor). K němu pak bude, dle svého názoru, přiřazovat vyjádření pomocí čísel, označujících míru výskytu sledovaného jevu ve sledované vyučovací hodině, např. 1 (málo) apod. – viz níže vzor.

Studující

Jméno: _____ Aprobace: _____

Úkol pro studující: posoudit,

- 1) který z dále uvedených jevů, označených *
  - byl (případně měl být) do výuky začleněn,
  - v jaké míře se vyskytl,
  - a jak (kladně či záporně) ovlivnil efektivitu práce učitele i žáků (uvedené jevy nehodnotíme zpravidla izolovaně, ale většinou ve vzájemných vztazích, podmíněnosti, prolínání),
- 2) který jiný jev upoutal pozornost studenta – studentky
- 3) kterou činnost vyučujícího by studující realizoval(a) jinak (slovně při rozboru)

Označení míry výskytu jevu : 0 = žádný,á,é (nevyskytl se vůbec)

1 = malý,á,é (vyskytl se málo)

2 = střední (vyskytl se průměrně)

3 = velký,á,é (vyskytl se hodně)

Názor studenta - studentky na míru výskytu sledovaných jevů:										
<i>(možný vzor zpracování záznamu)</i>										
<i>Náslech číslo</i>	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Datum	5/5									
Třída	3.A									
Předmět	MAT									
Sledovaný jev:										
1. Sdělení cíle (cílů)	* 2									
2. Označení pracovního postupu	* 0									
3. Zdůvodnění účelnosti a potřebnosti (nového) učiva (určité činnosti)	* 0									
4. Vstupní motivace (jiná)	* 2									
Vyučující vytvářel podmínky pro:										
	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. vyvolání a udržování zájmu o obsah či způsob činností žáků										
6. kvalitu vnímání	* 3									
7. rozvoj paměti										
8. tvorbu správných představ										
9. tvorbu a strukturování pojmů	*0									
10. vyjádření vztahů mezi pojmy pomocí grafických symbolů										
11. rozvoj myšlenkových procesů (abstrakce, generalizace apod.)										
12. chápání souvislostí a vztahů při osvojování nových poznatků										
13. tvorbu názorných schémat										
14. kritické myšlení - hodnocení výroků, řešení, pojednání aj.										
15. samostatnou práci	* 1									
16. kreativitu v práci žáků, rozvoj fantazie	* 1									
17. aktivní dialog, čas a prostor na otázky										
18. volní chování a jednání										
19. tvorbu žádoucích návyků										
20. udržení pozornosti (zaměřenosti, soustředění)										
21. předcházení pasivity, únavě, nuditě										
22. Druhy učení										
a) programované učení										
b) učení senzomotorické										
c) učení verbální	* 2									
d) učení pojmové										
e) učení vzhledem a řešením problémů										
f) učení nápodobou										

<i>Náslech číslo</i>	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
h) jiné										
23. Organizační formy práce s žáky										
a) individualizovaná výuka										
b) partnerská výuka										
c) skupinová výuka										
d) frontální výuka	<i>vzor</i> <i>* 3</i>									
e) projektová výuka										
f) televizní výuka (video)										
g) výuka s počítačem										
h) individuální výuka										
ch) jiná forma										
24. Výukové metody slovní										
a) vyprávění										
b) vysvětlování	<i>* 3</i>									
c) přednáška										
d) diskuse										
e) dialog										
f) didaktická hra										
g) jiná										
25. Výukové metody dovednostně praktické										
a) napodobování										
b) experimentování										
c) laborování										
d) modelové úlohy										
e) produkční metody										
f) jiné										
26. Výukové metody názorně demonstrační										
a) pozorování										
b) předvádění	<i>* 2</i>									
c) instruktáž										
d) jiné										
Další pedagogicko-psychologické jevy ve výuce										
27. Princip objevování nových poznatků, heuristická metoda	<i>* 1</i>									
28. Výuka řešením problémů										
29. Výuka dramatem										
30. Učení z textu (učebnice, PC aj.)	<i>* 2</i>									
a) čtení s porozuměním										
b) vyhledávání hl. myšlenky, informace, osnova										
c) přepracování tématu										
d) kritika textu										
e) zpracování odpovědí na předem zadané otázky (úkoly)	<i>* 2</i>									

<i>Náslech číslo</i>	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
g) diskuze o přečteném										
h) diagnostika výsledku učení z textu										
ch) zpracování referátu aj. forma										
31. Písemné záznamy žáků (sešit, konспект aj.)										
32. Brainstorming a brainwriting										
33. Práce s chybou										
34. Návaznost nového učiva na dřívější poznatky										
35. Mezipředmětové vztahy, širší souvislosti										
36. Strukturovaný přehled učiva (tabule, sešit aj.)										
37. Aktivní opak., procvičování, kontrola, porozumění učiva	* 0									
38. Užití vědomostí při řešení nových úloh (aplikace)										
39. Užití zpětné vazby, její hodnota pro rozvoj vědění										
40. Uplatnění didaktických principů										
41. Prvky a formy otevřeného učení										
42. Sepětí s praxí (s životem)	* 0									
43. Kultura a účelnost verbálního projevu učitele i žáků										
44. Míra a vhodnost interaktivní diskuse, rozvoj jazykových a komunikačních dovedností žáků										
45. Neverbální komunikace učitele										
46. Průběžná motivace	* 0									
47. Metodická pomoc žákům – Jak se učit?										
48. Způsob povzbuzování										
49. Způsoby odměňování										
50. Způsoby kárání, užití trestů										
51. Vznik pozitivních prožitků u žáků										
52. Vytváření názorů a postojů žáků jako výsledek vyučování										
53. Kontrola činností a výsledků práce žáků v hodině										
54. Formy sebehodnocení žáků, spoluodpovědnost za klasifikaci										
55. Způsob zkoušení, hodnocení a známkování žáků										
56. Účelnost použití tabule aj. (flipchartu, interaktivní apod.)										

<i>Náslech číslo</i>	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
57. Didaktická technika										
a) audio technika										
b) vizuální technika										
c) audiovizuální technika										
d) počítače										
e) trenažer										
f) žakovské soupravy										
g) použití jiné did.techniky	* 2									
Závěrečná kritéria pro hodnocení vyučovací jednotky										
58. Soulad cílů výuky s obsahem rámcového kurikula (RVP)										
59. Náplň výuky vzhledem k ŠVP	* 3									
60. Věcná správnost učiva	* 3									
61. Členění učiva na základní a rozšiřující										
62. Podněty k samostatnému studiu										
63. Stimulování slabších – schopných žáků										
64. Vlastní iniciativa žáků	* 1									
65. Přiměřenost a rozsah požadavků na žáky										
66. Využití osobních zkušeností a znalostí žáků z mimoškolního života										
67. Míra učení žáků přímo ve výuce	* 1									
68. Aktuálnost učiva vzhledem k budoucím potřebám žáků										
69. Celkové pracovní zatížení žáků smysluplnou činností										
70. Projevy vztahu učitel – žák (osobnostní vlastnosti)										
71. Vztahy mezi žáky navzájem, vytváření sociálních dovedností (vzájemná pomoc aj.)										
72. Tvorba a rozvoj klíčových kompetencí žáka, tj.										
a) kompetence k učení										
b) kompetence k řešení problémů										
c) kompetence komunikativní										
d) kompetence sociální a personální										
e) kompetence občanské										
f) kompetence pracovní (ZŠ)										
73. Celkové klima třídy										

<i>Náslech číslo</i>	<i>vzor</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
74. Rušivé jevy – příčiny vzniku, řešení	* 0									
75. Příprava žáků na příští výuku										
76. Ověření dosažení stanoveného cíle (cílů)										
77. Závěr vyučovací jednotky	* 0									
78. Celková efektivita práce žáků	* 1									
79. Kvalita práce učitele – odbornost, vystupování (jistota, reakce, cílevědomost), aj.										
80. Jiné, výše neuvedené jevy a kritéria, např.										
- efektivita (vhodnost) stavby (struktury) vyučovací hodiny	* 2									
- účelnost použití pomůcek										

Způsob přípravy na vyučovací jednotku :